

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi opintotukilain 10 §:n muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan, että opintorahan perusosaa ei enää myönnettäisi lapsilisälain (541/48) mukaista lapsilisää saavalle nuorelle. Lisäksi ehdotetaan opintorahan perusosan määrät muutettaviksi vastaamaan vuoden 1986 valtion tulo- ja menoarvioesityksessä ehdotettuja määriä.

Esitys liittyy lapsilisän maksukauden jatkamista koskevaan lapsilisäjärjestelmän muutokseen. Lapsilisän maksukautta on ehdotettu jatkettavaksi

sen vuosineljänneksen loppuun, jonka aikana nuori täyttää 17 vuotta. Samassa yhteydessä on tarkoituksena poistaa opintorahan perusosa lapsilisään oikeutetuilta lähinnä lukioiden, kansanopistojen ja ammatillisten oppilaitosten opiskelijoilta.

Muutos on tarkoitus saattaa voimaan 1 päivänä heinäkuuta 1986.

PERUSTELUT

1. Nykyinen tilanne ja ehdotetut muutokset

Opintotukilain (28/72) mukaista opintorahan perusosaa myönnetään oppivelvollisuuskoulun jälkeisiä opintoja varten julkisen valvonnan alaisissa oppilaitoksissa. Opintorahan perusosaa saa vuosittain noin 39 000 alle 17-vuotiasta nuorta. Opintorahan perusosan määrä kuukautta kohden on opintovuonna 1985-86 lukioissa enintään 143 markkaa ja ammatillisissa oppilaitoksissa ja kansanopistoissa 215 markkaa. Perusosa maksetaan opiskelukuukausilta, lukiossa enintään yhdeksältä kuukaudelta ja yleisissä ammattikouluissa yleensä kymmeneltä kuukaudelta.

Vanhempiensa luona asuvien nuorten opintorahan perusosan saantiin vaikuttavat vanhempien verotettava tulo ja varallisuus aina siihen asti, kunnes nuori täyttää 24 vuotta. Tulo- ja varallisuusharkinnan takia perusosaa ei voida myöntää noin 30 prosentille opintotukilain piiriin kuuluvissa oppilaitoksissa opiskelevista 16-vuotiaista nuorista.

Hallitus on katsonut tarkoituksenmukaiseksi tulo- ja varallisuusharkintaisen opintorahan korvaamisen keskiasteen opintojen alkuvaiheessa - yleensä sen ensimmäisen vuoden aikana - koko ikäluokkaan ulottuvalla lapsilisällä. Lapsilisän maksukauden päätyttyä opintoja harjoittavat nuoret olisivat oikeutettuja nykyiseen tapaan opintotukilain mukaiseen opintorahan perusosaan. Opintotuki myönnetään kerrallaan enintään yhdeksi opintovuodeksi 1.7. lukien. Kalenterivuoden ensimmäisen neljänneksen aikana 17 vuotta täyttäneelle henkilölle ei ole tästä syystä tarkoituksenmukaista myöntää opintorahan perusosaa vuoden toiselle neljännekselle, koska tuettavia opiskelukuukausia tämän opintovuoden osalta on jäljellä enintään kaksi.

Jatketun lapsilisän myöntäminen parantaa erityisesti lukiossa opiskelevien nuorten asemaa. Ammatillisessa koulutuksessa opintorahan perusosan määrä on jo verraten yleisesti lapsilisän tasoa varsinkin, jos etuus lasketaan opiskelukuukausien ajalta. Esimerkiksi opintovuonna 1986-87 tulee perusosa olemaan vuoden 1986 valtion tulo- ja menoarvioesityksen mukaan 230 markkaa kuu-

kaudessa eli 10 kuukauden opintovuoden aikana 2 300 markkaa. Vastaavana aikana tulisi ensimmäisestä lapsesta maksettavan lapsilisän määrä olemaan 181 markkaa kuukaudessa eli 2 172 markkaa vuodessa. Huomattavaa kuitenkin on, että myös ammatillisessa koulutuksessa tulo- ja varallisuusharkinnan poistuminen lapsilisän maksatuksen ansiosta tulee lisäämään sekä etuuden saajien määrää että etuuden keskimääräistä tasoa.

Tarkoituksena on, että vuokralla asuvat nuoret olisivat jatkettun lapsilisän piiriin kuulussaankin edelleen oikeutettuja opintorahan asumislisään. Myös valtiontakaus ja korkotuki on tarkoitus edelleen myöntää, mikäli opintojaan aloittava nuori on erityisen vaikeassa taloudellisessa tilanteessa.

Opintotukilain 10 §:n 2 momenttiin ehdote-
tuilla muutoksilla säädetään opintorahan perus-
osan määrät vastaamaan vuoden 1986 valtion
tulo- ja menoarvioesityksessä ehdotettuja määriä.

2. Esityksen taloudelliset vaikutukset

Opintorahan perusosan poistaminen lapsilisää saavilta nuorilta siirtää opintorahan perusosan

saantioikeuden sen vuosineljänneksen alkuun, jota edeltävän vuosineljänneksen aikana nuori on täyttänyt 17 vuotta. Tästä aiheutuva opintorahan perusosamenojen säästö tulee nousemaan asteittain noin 35 miljoonaan markkaan vuosittain. Muutos vähentää valtion opintotukikeskuksessa vuosittain käsiteltävien noin 220 000 opintotukihakemuksen määrää noin 35 000:lla hakemuksella. Muutoksesta aiheutuu jonkin verran säästöä ruuhka-apulaisten palkkausmenoissa.

3. Voimaantulo

Laki ehdotetaan saatettavaksi voimaan 1 päivänä heinäkuuta 1986.

Esitys liittyy vuoden 1986 tulo- ja menoarvioesitykseen ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnalle hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Laki

opintotukilain 10 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan 14 päivänä tammikuuta 1972 annetun opintotukilain (28/72) 10 §:n 2 ja 5 momentti, näistä 2 momentti sellaisena kuin se on 16 päivänä tammikuuta 1981 annetussa laissa (36/81), näin kuuluviksi:

10 §

Opintorahan perusosan enimmäismäärät vahvistetaan vuosittain valtion tulo- ja menoarviossa opiskelukuukautta kohden vähintään seuraavan suuruisiksi:

- 1) lukiossa tai lukioasteella 152 markaksi;
- 2) kansanopistojen yleissivistävillä opintolinjoilla ja ammatillisessa koulutuksessa 230 markaksi;
- 3) yliopistoissa ja muissa korkeakouluissa 270 markaksi; sekä
- 4) opintorahan perusosan korotus vähintään 320 markaksi kutakin opintotuen hakijan huol-

lettavana olevaa, kuitenkin enintään kolmea alaikäistä lasta kohden.

Opintorahan perusosaa ei myönnetä opiskelijalle, joka on oikeutettu lapsilisälain (541/48) mukaiseen lapsilisään. Opintorahan saajakohtaista määrää voidaan alentaa tai opintoraha kokonaan evätä opintokustannuksiin alentavasti vaikuttavien syiden takia sen mukaan kuin valtioneuvosto päättää.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä heinäkuuta 1986.

Helsingissä 30 päivänä syyskuuta 1985

Tasavallan Presidentti
MAUNO KOIVISTO

Opetusministeri *Kaarina Suonio*

Laki

opintotukilain 10 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan 14 päivänä tammikuuta 1972 annetun opintotukilain (28/72) 10 §:n 2 ja 5 momentti, näistä 2 momentti sellaisena kuin se on 16 päivänä tammikuuta 1981 annetussa laissa (36/81), näin kuuluviksi:

Voimassaa oleva laki

Ehdotus

10 §

Opintorahan perusosan enimmäismäärät vahvistetaan vuosittain valtion tulo- ja menoarviossa vähintään seuraavan suuruisiksi:

- 1) lukiossa tai lukioasteella 800 markaksi;
- 2) kansanopistojen yleissivistävillä opintolinjoilla 1 400 markaksi;
- 3) ammatillisessa koulutuksessa, jollei 4 kohdasta muuta johdu, 1 400 markaksi;
- 4) yliopistoissa ja muissa korkeakouluissa sekä asetuksella erikseen säädetyissä oppilaitoksissa 1 000 markaksi; sekä
- 5) opintorahan perusosan korotus vähintään 500 markaksi kutakin opintotuen hakijan huollettavana olevaa, kuitenkin enintään kolmea alaikäistä lasta kohden.

Opintorahan saajakohtaista määrää voidaan alentaa tai opintoraha kokonaan evätä opintokustannuksiin alentavasti vaikuttavien syiden takia sen mukaan kuin valtioneuvosto päättää.

Opintorahan perusosan enimmäismäärät vahvistetaan vuosittain valtion tulo- ja menoarviossa *opiskelukuuukautta kohden* vähintään seuraavan suuruisiksi:

- 1) lukiossa tai lukioasteella 152 markaksi;
- 2) kansanopistojen yleissivistävillä opintolinjoilla ja ammatillisessa koulutuksessa 230 markaksi;
- 3) yliopistoissa ja muissa korkeakouluissa 270 markaksi; sekä
- 4) opintorahan perusosan korotus vähintään 320 markaksi kutakin opintotuen hakijan huollettavana olevaa, kuitenkin enintään kolmea alaikäistä lasta kohden.

Opintorahan perusosaa ei myönnetä opiskelijalle, joka on oikeutettu lapsilisälain (541/48) mukaiseen lapsilisään. Opintorahan saajakohtaista määrää voidaan alentaa tai opintoraha kokonaan evätä opintokustannuksiin alentavasti vaikuttavien syiden takia sen mukaan kuin valtioneuvosto päättää.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä heinäkuuta 1986.